

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 7 juni 2019

Mål nr

Ö 4708-18

PARTER

Klagande

Polismyndigheten
Rättsenheten Stockholm
Förvaltningsrätt 7
106 75 Stockholm

Ombud: Juristen MS

Motpart

Carson Sverige AB, 556819-1406
Fågelsångsvägen 8
186 42 Vallentuna

Ombud: Advokat CS

SAKEN

Parkeringsanmärkning

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätts beslut 2018-09-20 i mål ÖÄ 1533-18

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen avslår överklagandet.

Polismyndigheten ska ersätta Carson Sverige AB för rättegångskostnad i Högsta domstolen med 10 000 kr, avseende ombudsarvode. I ersättningen ingår mervärdesskatt med 2 000 kr.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN M.M.

Polismyndigheten har yrkat att Högsta domstolen fastställer myndighetens beslut om betalningsansvar för parkeringsanmärkningen.

Carson Sverige AB har motsatt sig att hovrätts beslut ändras.

Högsta domstolen har inhämtat yttrande från Transportstyrelsen.

SKÄL**Bakgrund**

1. Carson sålde ett fordon med registreringsnummer DBY 058 till en person som utgav sig för att vara KH och som vid köpet erlade full betalning för fordonet. Bolaget, som hade rätt att göra direktanmälan till vägtrafikregistret, anmälde överlåtelsen och KH registrerades den 17 mars 2015 som ägare till fordonet.
2. Den 20 juli 2015 utfärdade polismyndigheten en parkeringsanmärkning utställd till KH.

3. Sedan KH vänt sig till Transportstyrelsen och invänt att han inte var ägare till fordonet – och inte heller till 118 andra fordon som registrerats i hans namn – har Transportstyrelsen i beslut den 10 april 2017 tagit bort uppgiften om KH som ägare till fordonet DBY 058 och beträffande detta återregistrerat Carson som ägare med retroaktiv verkan under perioden den 21 januari 2015–27 april 2016. Av handlingarna framgår inte att beslutet har överklagats.

4. Polismyndigheten har därefter påfört Carson den aktuella parkeringsanmärkningen.

5. Sedan Carson överklagat polismyndighetens beslut undanröjde tingsrätten betalningsansvaret för parkeringsanmärkningen med motiveringen att återregistreringen av Carson som ägare inte hade skett på grund av äganderättsövergång och att det skulle få orimliga konsekvenser om Carson skulle ansvara för parkeringsanmärkningen. Hovrätten har avslagit polismyndighetens överklagande med motiveringen att omständigheterna är sådana att Carson sannolikt har frånhänts fordonet genom brott.

Frågan i Högsta domstolen

6. Frågan i målet är om Carson enligt 4 § lagen (1976:206) om felparkeringsavgift är betalningsansvarigt för den avgift som påförts bolaget.

Regleringen avseende felparkeringsavgift

7. Vid överträdelse av föreskrifter om parkering får en parkeringsanmärkning meddelas. Den ska innehålla en uppmaning att inom viss tid betala felparkeringsavgiften. Anmärkningen ska överlämnas till fordonets förare eller ägare eller fästas på fordonet. (Se 2 § samt 5 § första och andra styckena lagen om felparkeringsavgift.)

8. Enligt 4 § första stycket lagen om felparkeringsavgift ansvarar fordonets ägare för att avgiften betalas, om inte omständigheterna gör det

sannolikt att denne frånhänts fordonet genom brott. Med fordonets ägare avses, såvitt nu är av intresse, den som vid tiden för den olovliga parkeringen var antecknad som ägare i vägtrafikregistret eller som senare har antecknats som ägare vid tiden för överträdelsen (se andra stycket 1).

9. Lagen bygger på en avvägning mellan kravet på rättssäkerhet och intresset av ett snabbt och smidigt förfarande. Det har ansetts nödvändigt med ett enkelt system och rationella rutiner för hanteringen av felparkeringsavgifter samtidigt som systemet måste tillgodose den enskildes intresse av rättssäkerhet. (Se prop. 1975/76:106 s. 34 och 41.)

10. Det finns vissa möjligheter att undanröja en parkeringsavgift med hänsyn till omständigheterna vid parkeringen eller därför att någon grundläggande förutsättning för parkeringsanmärkningens utfärdande inte är uppfylld (se bl.a. NJA 1998 s. 320 och NJA 2014 s. 929). Någon sådan situation föreligger emellertid inte i detta mål.

Undantaget avseende frånhändande genom brott

Om undantagets innebörd

11. Varken 4 § lagen om felparkeringsavgift eller dess förarbeten ger något närmare besked om vad som omfattas av uttrycket ”frånhänts genom brott”.

12. Motsvarande uttryck används i häleribestämmelsen i 9 kap. 6 § första stycket 1 brottsbalken. Där omfattar uttrycket inte bara besittningsrubbningsar som sker genom stöld, utan även frånhändanden genom bl.a. bedrägeri, utpressning, oredligt förfarande, förskingring samt vissa former av egenmäktigt förfarande (se t.ex. SOU 1940:20 s. 147 samt Agneta Bäcklund m.fl., Brottsbalken m.m., kommentar till 9 kap. 6 §, Zeteo 2019-04-17, och Nils Jareborg m.fl., Brotten mot person och förmögenhetsbrotten, 2 uppl. 2015, s. 275 ff.). Det finns inte anledning att tolka uttrycket mer restriktivt i lagen om felparkeringsavgift.

13. Uttrycket bör emellertid såtillvida anses vara begränsande att det innefattar ett krav på att det verkligen är fråga om ett brott – där alla brottsförutsättningar är uppfyllda – och att brottet utgör ett egendomsbrott som riktas mot den som är potentiellt betalningsansvarig för felparkeringsavgiften och där fordonet är brottsobjektet.

Fordonet har i detta fall inte frånhänts bolaget genom brott

14. Det aktuella fordonet har av Carson överlåtit till köparen mot betalning. Något olovligt tagande eller någon annan besittningsrubning som innebär ett frånhändande föreligger inte.

15. Det kan däremot antas att Carson genom vilseledande – bestående i att köparen förespeglade att han var KH – har förmåtts till den disposition som försäljningen innebar. Fordonet skulle följaktligen kunna vara frånhänt bolaget genom bedrägeri (se 9 kap. 1 § brottsbalken) eller oredligt förfarande (se 9 kap. 8 §). Detta är brottstyper som kan innefatta ett frånhändande i den mening som avses i 4 § lagen om felparkeringsavgift (se p. 12).

16. För att bedrägeri ska vara förövat förutsätts emellertid att dispositionen har inneburit – inte bara medfört – skada för Carson eller för någon i vars ställe bolaget är respektive vinning för gärningsmannen (eller för någon annan på sätt som anges i bestämmelsen i 23 kap. 7 § brottsbalken). Eftersom det inte har påståtts annat än att full betalning har erlagts är det klart att någon sådan förmögenhetsöverföring inte har skett. Fordonet har alltså inte frånhänts Carson genom bedrägeri.

17. När det gäller oredligt förfarande är det inte nödvändigt att dispositionen innebär skada; det är tillräckligt att den medför skada (se SOU 1940:20 s. 153 samt bl.a. Bäcklund m.fl., a.a. kommentar till 9 kap. 8 § och Jareborg m.fl., a.a. s. 260 f.; jfr dock Ivar Strahl, Allmän straffrätt i vad angår brotten, 1976, s. 37 f. med vidare hänvisning). En sådan skada som inträffat i

detta fall skulle följaktligen kunna utgöra en relevant skada enligt bestämmelsen i 9 kap. 8 § brottsbalken. Det framstår emellertid som tveksamt om brottet i ett sådant fall kan anses ha tagit sikte på utlämnandet av bilen på ett sådant sätt att brottet kan anses innefatta ett frånhändande. Oavsett hur det förhåller sig med den saken får det anses som högst osannolikt att köparen i detta fall hade uppsåt i förhållande till att dispositionen skulle medföra skada för Carson eller någon i vars ställe bolaget var. Utredningen ger nämligen inget stöd för antagandet att köparen insåg risken för att Carson eller någon i vars ställe bolaget befann sig skulle drabbas av skada. Något frånhändande genom oredligt förfarande kan därför inte heller anses föreligga.

18. Sammantaget gör omständigheterna inte det sannolikt att fordonet frånhänts Carson genom brott. Betalningsansvaret kan därför inte undanröjas på den grunden.

Fordonets ägare enligt 4 § lagen om felparkeringsavgift

Närmare om regleringen

19. Som har framgått följer av 4 § andra stycket 1 lagen om felparkeringsavgift att ägare i bestämmelsens mening är ”den som när överträdelsen skedde var antecknad som fordonets ägare i något av de register som avses i 1 § 1 eller 2 eller den som senare har antecknats där som ägare av fordonet vid tiden för överträdelsen”.

20. Ägarbegreppet har alltså i detta sammanhang getts en särskild innebörd. Också den som inte har gjort ett civilrättsligt giltigt förvärv av ett fordon eller som vid tiden för en överträdelse hade överlåtit fordonet kan vara att anse som ägare och därmed bli ansvarig för felparkeringsavgiften. Regleringens utformning är betingad av effektivitetsskäl.

21. Samtidigt är det tydligt att regleringen har tillkommit mot bakgrund av hur förhållandena gestaltar sig vid en registrering av en sedvanlig äganderättsövergång, dvs. en registrering som baseras på uppgifter från överlåtare eller förvärvare. Det väcker frågan om regleringen – och då särskilt andra ledet i 4 § första stycket 1 lagen om felparkeringsavgift – låter sig tillämpas i alla sammanhang där ägarregistreringen bygger på en av Transportstyrelsen beslutad återregistrering.

22. Det andra ledet – som alltså innebär att ägarbegreppet även omfattar den som senare har registrerats som ägare vid tiden för överlåtelsen – lades till vid en reform 1988. Bakgrunden var rådande praxis som innebar att en ny ägare registrerades med retroaktiv verkan och därefter hölls ansvarig även för förseelser som hade skett efter överlåtelsen men under den tid då den gamla ägaren fortfarande stod antecknad i registret. Syftet med reformen var att ge lagstöd åt denna praxis. (Jfr prop. 1988/89:6 s. 13 f.)

23. Den nya regleringen tog alltså sikte på den situationen att ett fordon övergår till en ny ägare och syftade till att denne skulle kunna hållas betalningsansvarig för överträdelser som inträffat efter förvärvet. (Se prop. 1988/89:6 s. 1 och 13 f. där det talas om en precisering av ”vem som vid ägarbyten skall anses vara fordonsägare” och om ”en ny ägare”; jfr även de förarbetsuttalanden som gjordes i anslutning till den ursprungliga regleringen och som låg till grund för den praxis som utvecklats tidigare, prop. 1975/76:106 s. 47.)

24. Den aktuella bestämmelsen är således primärt avsedd för de fall då registreringen är föranledd av en anmälan om ägarbyte. Den måste också anses omfatta fall när en återregistrering sker för att uppnå överensstämmelse med de verkliga förhållandena, exempelvis då ett ägarbyte aldrig skett.

25. Vid en återregistrering som inte har sin grund i ett konstaterande av att den tidigare registrerade ägaren fortfarande eller på nytt äger fordonet kan

bestämmelsen däremot inte anses tillämplig. Detta är i och för sig ägnat att minska enkelheten och effektiviteten i systemet. Ett motsatt synsätt skulle emellertid innebära alltför stora risker för den som överlåter ett fordon och sedermera, utan egen begäran, på nytt blir registrerad som ägare av detta.

Carson kan inte anses vara ägare i den mening som avses i 4 § lagen om felparkeringsavgift

26. Av utredningen framgår att Carson sålde bilen under mars 2015 och att ny ägare registrerades för bilen. Carson har därefter, drygt två år senare, återregistrerats som fordonets ägare för perioden den 21 januari 2015–27 april 2016, utan att detta har haft något samband med en ny överlåtelse. Carson kan inte enbart på den grunden att bolaget har återregistrerats som ägare anses ha varit ägare till fordonet under den aktuella perioden. Det förhållandet att Carson möjligen kunde ha fått registreringen upphävd (jfr prop. 1975/76:106 s. 23 f. och 36) och på den grunden undgått betalningsansvar för parkeringsanmärkningen påverkar inte den bedömningen.

27. Detta innebär att Carson inte ska anses som fordonets ägare vid tiden för överträdelsen.

Slutsats

28. De nu redovisade bedömningarna innebär att överklagandet ska avslås.

29. Med denna utgång ska Carson tillerkännas ersättning för rättegångskostnad. Yrkat belopp är skäligt.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Anders Eka, Ann-Christine Lindeblad (referent), Sten Andersson, Petter Asp och Malin Bonthron
Föredragande justitiesekreterare: Mohamed Ali